

บทที่ 9

วิัฒนาการของระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์ (Absolutism, C.S. 1485-1789)

เค้าโครงเรื่อง

1. ความหมายและอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจต่อระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์
 - 1.1 นักทฤษฎีการเมืองที่สนับสนุนระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์
 - 1.1.1 ยัง โบแดง (Jean Bodin, C.S. 1530-1596)
 - 1.1.2 อิวโก โกรเชียร์ (Hugo Grotius, C.S. 1583-1645)
 - 1.1.3 โทมัส ฮอบส์ (Thomas Hobbes, C.S. 1588-1679)
 - 1.2 สังคมพาณิชย์นิยม (Mercantilism)
2. พัฒนาการของระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์ในประเทศต่างๆ
 - 2.1 ประเทศอังกฤษ
 - 2.2 ประเทศฝรั่งเศส
 - 2.3 ประเทศสเปイン

สาระสำคัญ

1. ความหมายและอิทธิพลทางการเมืองและเศรษฐกิจต่อระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์

ระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์เป็นระบบที่กษัตริย์มีอำนาจเต็มขาดในการปกครองประเทศ

นักทฤษฎีการเมืองที่สนับสนุนระบบสมบูรณญาลยาสิทธิราชย์ ได้แก่ ยัง โบแดง, อิวโก โกรเชียร์ และโทมัส ฮอบส์

ลักษณะนิยมที่อำนวยวัสดุทางการเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจ เป็นการสนับสนุนระบบสมบูรณ์ญาติพิธิราชย์ที่ต้องการสร้างอำนาจส่วนกลางให้เข้มแข็ง

2. พัฒนาการของระบบสมบูรณ์ญาติพิธิราชย์ในประเทศไทยดังๆ

ประเทศไทยอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน จะศึกษาเรื่องราวของกษัตริย์ที่สำคัญในการส่งเสริมอำนาจส่วนกลางให้เข้มแข็ง ในประเทศไทยอังกฤษจะเป็นการพัฒนาระบบสมบูรณ์ญาติพิธิราชย์ควบคู่ไปกับระบบวัสดุภาก ล้วนในประเทศไทยฝรั่งเศสและสเปน มีการพัฒนาระบบสมบูรณ์ญาติพิธิราชย์อย่างเดียวที่

จุดประสงค์การเรียนรู้

หลังจากศึกษาบทนี้แล้ว นักศึกษาสามารถ

- อธิบายอิทธิพลด้านการเมืองและเศรษฐกิจต่อระบบสมบูรณ์ญาติพิธิราชย์ได้
- เปรียบเทียบพัฒนาการของระบบสมบูรณ์ญาติพิธิราชย์ในประเทศไทยอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปนได้

ความนำ

ในบทที่ 9 นี้ จะศึกษาเรื่องความหมาย อิทธิพลทางการเมือง เศรษฐกิจ นักทฤษฎีการเมือง ลักษณะนิยม พัฒนาการของระบบสมบูรณ์ญาติทิราชย์ และรัฐประชานาถในประเทศต่างๆ ได้แก่ อังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน

1. ความหมายและอิทธิพลการเมืองและเศรษฐกิจต่อระบบสมบูรณ์ญาติทิราชย์

ระบบสมบูรณ์ญาติทิราชย์ หมายถึง ระบบการปกครองที่พระมหากษัตริย์ มีพระราชอำนาจสมบูรณ์เด็ดขาด (Sovereign) โดยรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง (Centralization) และถือว่า พระมหากษัตริย์ได้รับมอบหมายอำนาจจากพระเจ้า ที่เรียกว่า เทวสิทธิ์ (Divine Right of King)

การปกครองของระบบสมบูรณ์ญาติทิราชย์เกิดขึ้นควบคู่กับกระบวนการเกิดรัฐประชานาถ (Nation State) หมายถึง ต้นแบบที่มีประชาชนอยู่อาศัยร่วมกัน รัฐบาลเดียวกับปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรมขบวนรรมเนย์มีประเพณีที่คล้ายคลึงกัน ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันและรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์และประเทศไทย

ระยะเวลาของวิพัฒนาการการก่อตั้งรัฐประชานาถแตกต่างกันในแต่ละดินแดน กล่าวโดยทั่วไป ถือเอา ค.ศ. 1485 เป็นปีเริ่มต้นระบบสมบูรณ์ญาติทิราชย์แบบใหม่ เพราะในปีนี้พระเจ้าเอเนรี่ที่ 7 ประยุกษ์คริย์แห่งราชวงศ์ทิวดอร์ของประเทศไทยขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อสิ้นสุดสองครามด็อกทูลาบ และถือเอา ค.ศ. 1789 เป็นปีสิ้นสุดระบบทอนน์ เพราะในปีนี้เกิดสองครามปฏิวัติฝรั่งเศสริ่งใหญ่ อันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ มากน้อยของทั้งประเทศไทยและประเทศไทยในยุโรป

ในช่วงศตวรรษที่ 16 และ 17 แนวความคิดของนักปรัชญาการเมืองมีอิทธิพลสำคัญต่อการสนับสนุนส่งเสริมอำนาจกษัตริย์ในสมัยกลางให้เข้มแข็ง ขณะเดียวกันเป็นการลดอำนาจชุมชนทางท้องถิ่นโดยปริยาย กษัตริย์ของประเทศไทยอังกฤษ ฝรั่งเศส และสเปน ได้นำแนวคิดจากซื้อขายของนักปรัชญาการเมืองไปใช้ในการปกครองประเทศไทย

1.1 นักทฤษฎีการเมืองที่สนับสนุนระบบสมบูรณ์ญาติทิราชย์

ยัง โบด็อง

ยัง โบด็อง (Jean Bodin, ค.ศ. 1530-1596) เป็นนักปรัชญาการเมืองชาวฝรั่งเศส มีผลงานเขียนสำคัญ คือ เรื่องสาธารณรัฐ (The Republic) พิมพ์ใน ค.ศ. 1567 กล่าวว่า ประเทศไทย

วิัฒนาการมาจากการบดครัวในทฤษฎี ประมุขของประเทศมีอำนาจสูงสุดแต่ผู้เดียวโดยไม่แบ่งอำนาจไปยังรัฐสภาที่จะมาจำกัดสิทธิและอำนาจของกษัตริย์ กษัตริย์มีอำนาจเป็นผู้อุปถัมภ์หมายที่สำคัญให้กับผู้ได้ปกคล่องซึ่งต้องยอมรับและเชื่อฟังโดยดุษฎีภาพ ส่วนกษัตริย์ต้องเคารพกฎหมายชาติ (The Law of Nature) หรือกฎหมายพระเจ้า (The Law of God) หากกษัตริย์ละเมิดกฎหมายชาติ หรือกฎหมายพระเจ้า เป็นผู้บุกรุกของไม่มีดี ในใช้สิทธิหน้าที่ของประชาชนจะปฏิวัติหรือก่อการจลาจล เพราะจะนำความเสียหายทางเศรษฐกิจ และบั่นทอนความมั่นคงของประเทศ อ่านจากกษัตริย์ได้วันมอบหมายจากพระเจ้า อยู่ในฐานะเป็นศูนย์รวมของความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และอยู่เหนือความแตกแยกทางการเมืองและศาสนาทั้งปวง ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและเสถียรภาพความมั่นคงของประเทศ อันจะเป็นการส่งเสริมเศรษฐกิจให้ก้าวหน้า และเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศไทย

Hugo Grotius

Hugo Grotius (Hugo Grotius, ค.ศ. 1583-1645) เป็นนักปรัชญาการเมืองชาวดัตช์ มีประสบการณ์เห็นการต่อสู้ในสองครามศาสนาที่เกิดขึ้นหลายครั้งในยุโรปช่วงนี้ เขียนหนังสือเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศและสันติภาพ (Law of War and Peace) เม้นต์เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ต้องอาศัยหลักความยุติธรรมและหลักศีลธรรมที่มีเหตุผลและมีระเบียบกฎเกณฑ์ ประเทศที่เป็นอิสระไม่ว่าจะมีขนาดเล็กหรือใหญ่ จะต้องเคารพอำนาจอิสปิตายและสิทธิซึ่งกันและกันโดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน ของกฎหมายชาติ การติดต่อระหว่างประเทศจะเป็นไปได้อย่างยุติธรรม เมื่อแต่ละประเทศมีอำนาจอิสปิตายมั่นคงและมีผู้บุกรุกของที่มีความสามารถ มีสิทธิและอำนาจเด็ดขาดในการปกคล่องประเทศไทย ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมสนับสนุนระบบสมบูรณ์มาญ่าสิทธิราชย์

Thomas Hobbes

Thomas Hobbes (Thomas Hobbes, ค.ศ. 1588-1679) เป็นนักปรัชญาการเมืองชาวอังกฤษ มีผลงานเขียนสำคัญคือ **ลิวิยาธัน** (Leviathan) พิมพ์ใน ค.ศ. 1651 กล่าวว่า เมื่อก่อนมนุษย์ คำนึงชีวิตรักษาผลประโยชน์ และอำนาจของตนตามคำพัง ต่างคนต่างอยู่ เมื่อมีการติดต่อและขัดแย้งผลประโยชน์กัน ก็อให้เกิดการทะเลาะวิวาทและสังหาร ซึ่งไม่มีฝ่ายใดปลดปล่อยได้ในภาวะเช่นนี้ ในที่สุดมนุษย์ก็กลุ่มทำสัญญาอย่างยกสิทธิส่วนตัวให้แก่ผู้เข้มแข็งที่สุดเป็นผู้บุกรุกของคุ้มครองชีวิต

และผลประโยชน์ของตน เพื่อความมั่นคงปลอดภัย โดยผู้อยู่ใต้ปกครองต้องเคารพเชือฟัง มีจะนับ จะต้องถูกลงโทษ ซึ่งโดยสัญชาตญาณแล้วมนุษย์กล้าถูกลงโทษ หากผู้ปกครองก็ซึ่ง ประชาชนไม่มีสิทธิไม่พอใจ เพราะมีข้อผูกพันที่จะต้องเคารพเชือฟังกันอยู่ก่อนแล้ว เพื่อแลกกับความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ถูกปกครองจึงเป็นผู้ใช้อำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียว ในที่คนละของขอบส์ อ่านจากสูงสุด ในการปกครองได้มาจากการป่วยหามาจากพระเจ้า

ทฤษฎีของขอบส์สนับสนุนอ่านจากศรีรัช แต่หลักการบางอย่างถูกเหมือนว่าจะต่อต้านราชวงศ์สิจวต ซึ่งปกครองประเทศอังกฤษอยู่ในขณะนั้น มีนักวิชาการบางท่าน กล่าวว่า ขอบส์เป็นเรื่องที่เขียนเพื่อสร้างเรื่องราว โอลิเวอร์ คอมเวลล์ (Oliver Cromwell)

1.2 สังคีพานิชย์นิยม

สภาพเศรษฐกิจของยุโรปขณะนี้เจริญก้าวหน้ามาก มีขบวนการต่างๆ ของลัทธิทุนนิยม ขึ้นพื้นฐานเกิดขึ้น ประชาชนเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงการคุณภาพชีวิตร่วมกับและทางน้ำ สินค้าที่ผลิตได้มีต้นทุนราคาถูก ต้องการตลาดระหว่างประเทศสินค้าและแหล่งวัสดุดีบจำนวนมาก มีการแข่งขันทางเศรษฐกิจวิธีการที่เรียกว่าศุลค์ในการ-export ค่าเชิงตัวและเสียภาษีให้รัฐบาลเข้ามาช่วยเหลือต้านต่างๆ ซึ่งเป็นความต้องการและความอินยอมของชนชั้นกลางเอง โดยต่างฝ่ายต่างให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รัฐบาลยอมเสียบประมาณจำนวนมาก โดยได้รับการสนับสนุนจากการเงินมาจากชนชั้นกลาง ใน การปรับปรุงกองทัพนักและกองทัพเรือให้เข้มแข็ง เพื่อคุ้มครองสนับสนุนเศรษฐกิจ และอาณาจักร โครงสร้างทางการค้าและเศรษฐกิจแบบใหม่เรียกว่า สังคีพานิชย์นิยม (Mercantilism) ซึ่งเป็นแนวความคิดทางเศรษฐกิจที่ใช้กันในสมัยนี้

สังคีพานิชย์นิยม หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่รัฐบาลเข้ามายield แบนใบเรื่องการนำสินค้าขายออกมากกว่าสินค้าเข้า ต้องการแร่เงินและทองคำเข้าประเทศให้มากที่สุด สองเสริมให้มีกองทัพเรือที่เข้มแข็ง เพื่อใช้ในการแสวงหาอาณาจักรใหม่ และคุ้มครองอาณาจักรต่างๆ ให้ปลอดภัย เพราะเป็นแหล่งวัสดุดีบ ตลาดระหว่างประเทศสินค้าและผลเมืองได้อย่างดี

บุคคลสำคัญที่นำสังคีพานิชย์นิยมมาใช้ได้ผลในยุคหนึ่ง คือ โคลเบร์ (Colbert) เสนาบดี คลังของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 (ค.ศ. 1643-1715) ขึ้นมาเมื่อปี ค.ศ. 1660 จนถึงแก่กรรมใน ค.ศ. 1683 โคลเบร์เป็นชนชั้นกลาง ที่ต้องการให้ชนชั้นกลางมีฐานะร่ำรวยมั่งคั่งขึ้น เพราะเชื่อว่า ความมั่งคั่งร่ำรวยคือที่มาของอำนาจซึ่งจะก่อตัวจากการค้าขายให้มีสินค้าขายออกมากกว่าสินค้าเข้า

เพื่อนำเงินตราเข้าประเทศให้มากที่สุด ส่งเสริมลักษณะนิยมด้วยการปฏิรูปการเงินและการอุตสาหกรรมภายในประเทศ ออกกฎหมายห้ามส่งเงินฝรั่งเศสออกนอกประเทศ ส่งเสริมอุตสาหกรรมภายใน ด้วยการตรวจสอบคุณภาพสินค้าส่งออกให้มีคุณภาพดี ให้เงินอุดหนุนโรงงานอุตสาหกรรมใหม่ๆ ของเอกชน กำหนดให้โรงงานอุตสาหกรรมซื้อวัสดุดิบที่มีอยู่ในประเทศไทย หรือที่มาจากการานานิคมของฝรั่งเศสเท่านั้น เป็นเหตุให้ฝรั่งเศสสนใจในการแสวงหาอาณาจักร เพื่อใช้เป็นแหล่งวัสดุดิบและแหล่งรายได้สินค้าสำเร็จรูปของฝรั่งเศส มีนโยบายค้ำช่ายกับอาณาจักร เรียกว่า Colonial Trade ควบคู่ไปกับระบบคุ้มครองเรือสินค้าและเรือขนส่งของฝรั่งเศส ด้วยกองทัพเรือที่เข้มแข็ง เป็นการดำเนินนโยบายที่ผูกพันอย่างใกล้ชิดระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจ ซึ่งเกิดขึ้นในระยะเดียวกับที่กษัตริย์หรือผู้นำของประเทศไทยกำลังต้องการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง เพื่อความเข้มแข็ง นับได้ว่าลักษณะนิยมนี้ส่วนสนับสนุนระบบสมบูรณ์แบบอย่างมากในประเทศไทยฝรั่งเศสโดยปริยาย

กิจกรรมการเรียนที่ 1

ให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็นว่า ทฤษฎีการเมืองและเศรษฐกิจในระยะนี้มีส่วนสนับสนุนระบบสมบูรณ์แบบอย่างใด

2. พัฒนาการของระบบสมบูรณ์แบบอย่างใดที่ราชย์ในประเทศไทยดำเนิน

ขณะที่กระบวนการพัฒนาศักยภาพการเกิดขึ้นทางตอนในของกรีกโรมันที่ไม่ใช่เชื้อชาติและเยอรมัน ส่วนต้นแบบอยู่ในประวัติศาสตร์มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการปกครองแบบจักรวรรดิ (Empire) มาเป็นรัฐแห่งชาติ (Nation State) ที่มีกษัตริย์เป็นประมุขสูงสุด ปกครองประเทศไทยตามระบบสมบูรณ์แบบอย่างใดในที่ กษัตริย์ สามารถตั้งอำนาจถึ่งเข้าสู่ศูนย์กลางได้สำเร็จ ในแต่ละประเทศจะมีวัฒนาการและระยะเวลาของการเกิดระบบฉบับนี้แตกต่างกัน

ประเทศสำคัญที่จะกล่าวถึง 3 ประเทศ

ประเทศอังกฤษ ประเทศฝรั่งเศส และประเทศสเปน

2.1 ประเทศอังกฤษ¹

ประเทศอังกฤษมีการปกครองประเทศบนสมบูรณ์ญาติทิวราชย์ควบคู่ไปกับระบบบริหารส่วน ซึ่งเริ่มมีบทบาทเด่นขึ้นมาตั้งแต่ ค.ศ. 1215 ในสมัยพระเจ้าจอกหินที่จะต้องลงพระนามในเอกสาร มหาบัตรแมกนัล คาร์ต้า (Magna Carta) ยอมรับอำนาจของรัฐสภาในการอนุมัติภาษี รัฐสภามีส่วนร่วมในวิวัฒนาการการปกครองของประเทศอังกฤษในเวลาต่อมา

พัฒนาการเกิดรัฐประชานาธิคิในประเทศอังกฤษ เริ่มเมื่อสิ้นสุดสองครัมดองกุหลาบ (The War of the Roses, ค.ศ. 1455-1485) ณ พระเจ้าเยนรีที่ 7 (Henry VII) เป็นปฐมกษัตริย์ แห่งราชวงศ์ทิวдор (Tudor Dynasty) เริ่มปกครองประเทศอังกฤษตั้งแต่ ค.ศ. 1485 เป็นต้นมา



ภาพแผนที่ยุโรป ค.ศ. 1520

¹ Edward McNall Burns, Robert E. Urner and Standish Meacham, *Western Civilization : Their History and Their Culture*. 9 th.ed., (New York : W.W.Norton & Company, 1980), P.513.

กษัตริย์อังกฤษในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ จะกล่าวถึง 2 ราชวงศ์ คือ ราชวงศ์ทิวตอร์ และราชวงศ์สจีวต

กษัตริย์อังกฤษในราชวงศ์ทิวตอร์ (Tudor Dynasty, C.S. 1485-1603) ได้แก่

1. พระเจ้าเยนรีที่ 7

พระเจ้าเยนรีที่ 7 (Henry VII, C.S. 1485-1509)¹ เป็นปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์ทิวตอร์ เมื่อพระองค์ครองราชย์ใหม่ๆ อังกฤษอยู่ในสภาพตกต่ำทึ่งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เพราะประเทศเพิ่งพ้นสงครามร้อยปี (C.S. 1337-1453) และสงครามตอกถุลลาบ (C.S. 1456-1485) ดังนั้นพระเจ้าเยนรีที่ 7 จึงจำเป็นต้องปรับปรุงประเทศให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ด้วยการรวมอำนาจ เช้าสู่ส่วนกลาง และสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ

การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางผ่านลายบริช

- การตั้งศาลพิเศษ เรียกว่า Court of the Star Chamber ใน C.S. 1487 พิจารณาคดีเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยและทรัพย์สิน โดยไม่มีคนละลูกทุน และให้วิธีการลงโทษรุนแรง ศาลพิเศษนี้ ประสบผลสำเร็จในด้านการปักคร่อง การสร้างหาอย่างมาก และทรัพย์สิน

- การจัดตั้งสภากองมนตรี (Privy Council) ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของกษัตริย์ สามารถกล่าวประกอบด้วยชนชั้นต่างๆ โดยเฉพาะการแต่งตั้งชนชั้นพ่อค้าที่มีความมั่งคั่ง ทางเศรษฐกิจและเป็นกำลังพาณิชสำคัญของกษัตริย์ เพื่อตั้งคุณอำนาจกับชนชั้นชุนนาง

- การปฏิรูปการปักคร่องท้องถิ่น ด้วยการแต่งตั้งชุดหัวหน้าและทหารจากส่วนกลางไปปักคร่อง ลุ่มแม่น้ำและควบคุมชุนนางท้องถิ่นซึ่งทำงานได้ผลดี

การสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- การออกพระราชบัญญัติการเดินเรือ (The Navigation Act) กำหนดให้ใช้เรืออังกฤษ ขนส่งสินค้ากับอาณานิคมของอังกฤษ
- การยกเลิกระบบสมาคมอาชีพ (Guild System) ในอังกฤษ ใน C.S. 1504 ทำให้การค้า และการซื้อขายขยายตัวกว้างขวางเพิ่มมากขึ้น

¹ Ferguson, PP.342-3.

3. การสนับสนุนการอภิเษกสมรสระหว่างพระโอรส พระธิดา และเชื้อพระวงศ์กับเจ้าผู้ครองแคว้นต่างๆ ในยุโรป เพื่อได้สินสมรสและดินแดน โดยไม่ต้องทำสังคมให้เสียเสื่อมเนื้อและทรัพย์สินเดิมทอง เช่น การอภิเษกสมรสของเจ้าอาร์瑟 (Arthur) พระโอรสองค์โตกับเจ้าหญิงแคทเธอรีน (Catherine) แห่งสเปน ต่อมาพระเจ้าอาร์เธอร์เสื่อมพระชนม์ พระโอรสองค์รองคือพระเจ้าเอ็นรี (Henry) ได้สมรสกับเพื่อนรักในอังกฤษ

4. การรับทรัพย์สมบัติจากเจ้าของที่ดินที่ไม่มีญาติทางระบบพี่น้อง

5. การจัดระบบเก็บภาษีอากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้วยวิธีการหารายได้เหล่านี้ ทำให้อังกฤษมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ มีผลทำให้กษัตริย์เป็นอิสระจากคริสต์ศาสนิกชน์ เพราะไม่ต้องขอเดินจากคริสต์ศาสนิกชน์อยันตัว แต่อย่างไรก็ตาม กษัตริย์อังกฤษยังไม่ได้มีอำนาจเต็มที่เหมือนกับกษัตริย์ฝรั่งเศสและสเปน เพราะไม่ได้รับมอบอำนาจเรียกเก็บภาษีมาจากคริสต์ศาสนิกชน์ พระองค์ได้ทรงขอให้คริสต์ศาสนากลอกกฎหมายรับรอง การเป็นกษัตริย์ของพระองค์ซึ่งมีผลทำให้คริสต์ศาสนาร่วมกันอย่างอ่อนโยน เนื่องจากนี้อำนาจกษัตริย์อังกฤษจะต้องได้รับความอ่อนโยนจากคริสต์ศาสนิกชน์ก่อน นอกเหนือนี้อำนาจกษัตริย์อังกฤษยังถูกบั้นทอนลงด้วยอำนาจศาสนาจักรที่โรม เพราะกษัตริย์อังกฤษต้องเชื่อฟังสันตะปาปา และเสียภาษีศาสนาส่งเดินไปยังโรม

2. พระเจ้าเอ็นรีที่ 8

พระเจ้าเอ็นรีที่ 8 (Henry VIII, ค.ศ. 1509-1547)¹ มีเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสมัยนี้ คือ การปฏิรูปศาสนาอังกฤษ ตั้งลัทธินิกายอังกฤษ (Church of England) ด้วยการแก้ไขพิธีกรรมให้กระตื้อตัวและง่ายขึ้น ให้กษัตริย์อังกฤษเป็นประมุขทางศาสนา และไม่มีการนับถือสันตะปาป้าที่โรม นอกนั้นเหมือนศาสนาคริสต์โรมันคา�อลิกทุกประการ จนศาสนา nikay อังกฤษ ได้ชื่อว่า Catholic without Pope เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้กษัตริย์อังกฤษมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น เป็นอิสระจากอำนาจของสันตะปาปา ที่กรุงโรม และไม่ต้องเสียภาษีทางศาสนาให้แก่สันตะปาปา

ใน ค.ศ. 1536 อังกฤษได้รวมแคว้นเวลส์ (Wales) เข้ามาอยู่ภายใต้การปกครองอังกฤษ ด้วยการออกพระราชบัญญัติแห่งสหภาพ (Act of Union)

¹ Ferguson, P.369.

3. พระเจ้าเอ็ดเวิร์ดที่ 6 (Edward VI, ค.ศ. 1547-1553)

4. พระราชนางแมรีที่ 1

พระราชนางแมรีที่ 1 (Mary I, ค.ศ. 1553-1556) เป็นพระอิเดาของพระเจ้าเยนรีที่ 8 กับพระราชนางแคตาเบอร์ริน ต่อมาใน ค.ศ. 1554 พระราชนางแมรีได้ทรงอภิเษกสมรสกับพระเจ้าฟิลิปที่ 2 แห่งสเปน ผู้ครองครัวคาสติยาและอาร์แวนติอา ทำให้พระราชนางแมรีที่ 1 ต้องการรื้อฟื้นนิกายโรมันคาಥอลิก ซึ่งมาถูกครั้งในประเทศอังกฤษ ด้วยการปราบราชวิสุตตั้งพระราชโภมัส เครนเมอร์ (Thomas Cranmer) แห่งแคนเทอร์เบอร์รีและพากโนร์เเดสแตนท์จำนวนมาก ทำให้พระราชนางแมรีได้รับสมญาว่า พระราชนางแมรีกระหายเลือด (Bloody Mary หรือ Mary the Blood)

ด้านการต่างประเทศ พระราชนางได้ส่งกองทัพอังกฤษไปช่วยสเปนกำจัดความกับฝรั่งเศส มีผลทำให้อังกฤษต้องเสียเมืองคาแลส (Calais) ซึ่งเป็นดินแดนสุดท้ายของอังกฤษบนภาคพื้นทวีปยุโรป



ภาพพระเจ้าเยนรีที่ 8



ภาพพระราชนางเอลิซาเบธที่ 1

5. พระนางเอลิซาเบธที่ 1

พระนางเอลิซาเบธที่ 1 (Elizabeth I, ค.ศ. 1558-1603) เป็นพระอิเดชของพระเจ้าเยนรีที่ 8 กับพระนางแอน โบลิน (Anne Bolin) พระนางมีความสามารถในการปักครองมาก มีสติปัญญาเฉลียวจัดหาดหลักแหลม

นโยบายสำคัญ

ในระยะแรกที่พระนางเอลิซาเบธที่ 1 ครองราชสมบัติ ทรงดำเนินนโยบายสายกลางศาสนา เอาใจทั้งพหุนับถือศาสนาคาಥอลิกและโปรเตสแตนต์ซึ่งเป็นข้าราชการและข้าราชการสำนักงานจำนวนมาก กับ พระนางพยายามแยกศาสนาออกจากความเมือง ต่อมาเมื่ออำนาจของพระนางเข้มแข็งขึ้น ใน ค.ศ. 1550 ทรงประกาศกฎหมายสำคัญทางศาสนา 2 ฉบับ

1. กฎหมายกำหนดให้ลักษณะนิยมอังกฤษ (Church of England) เป็นศาสนาประจำชาติ
2. กฎหมายแบบฟอร์มเดียวแก้ (Act of Uniformity) กำหนดให้ชาวอังกฤษใช้หนังสือสวดมนต์เดียวกันทั่วประเทศ

มีผลทำให้สันตะปาปาไฟอัสที่ 5 (Pope Pius V) ไม่พอใจประกาศบังพารานียกรรม (Excommunicate) พระนางเอลิซาเบธที่ 1 ออกจากศาสนาใน ค.ศ. 1570 แต่รัฐสภาได้ช่วยเหลือพระนาง ด้วยการออกพระราชบัญญัติการเป็นกบฎ (Treason Act) ใน ค.ศ. 1571 กำหนดว่าผู้ใดแสดงว่าพระนางเอลิซาเบธที่ 1 เป็นคนนอกศาสนาไม่สมควรจะเป็นประมุขของประเทศอังกฤษจะถูกกล่าวหาว่าเป็นกบฎ กฎหมายฉบับนี้ออกมาเพื่อปราบปรามความรุนแรงในอังกฤษ อันอาจจะเกิดจากพหุศาสนาท้องถิ่นหรือโปรเตสแตนต์

ด้านการต่างประเทศ

กิจการต่างประเทศ มีผลเสียเนื่องมาจากการศาสนาเป็นสำคัญ กล่าวคือ พระเจ้าฟิลิปที่ 2 แห่งสเปนไม่พอใจอังกฤษ เพราะพระองค์ต้องการเป็นผู้พิทักษ์และคุ้มครองศาสนาโรมันคาಥอลิกทั่วโลก ทำให้สองประเทศเกิดความขัดแย้งกัน ประกอบกับอังกฤษมักจะช่วยเหลือพหุโปรเตสแตนต์ในประเทศต่างๆ ทำสังคมศาสนา เช่น อังกฤษช่วยเผยแพร่ศาสนาต่อไป นอกจากรัฐบาลต้องคำและเงินของสเปนจากโลกล้วนโดยได้รับการสนับสนุนจากราชสำนักอังกฤษ

ในที่สุด ค.ศ. 1588 อังกฤษทำสงครามทางเรือกับกองเรือมาดา (Armada) ของสเปน อังกฤษได้รับชัยชนะ มีผลทำให้อังกฤษเป็นเข้าทางทะเล และเข้าอาณาบิคิมในเวลาต่อมา ความ ประชัยของสเปนครั้งนี้ ทำให้พากไปรเตสแคนท์ใจมาก พากันเรียกชื่อลมพายุที่จมน้ำวนเรือ omas ว่า พายุโปรเตสแคนท์ (Protestant Wind)¹



ภาพแสดงความทางเรือกับกองเรือมาดา

ด้านวรรณคดี

ในสมัยนี้ได้ชื่อว่าเป็นยุคเอลิซาเบธาน (Elizabethan Age) เพราะมีความเจริญรุ่งเรืองใน ด้านวรรณคดีและบทละครมาก นับเป็นยุคทองของวรรณคดีอังกฤษ นักประพันธ์ที่มีผลงานมีชื่อ เสียงหัวโลก คือ วิลเลียม เชคสเปียร์ (William Shakespeare) คริสโตเฟอร์ มาโล่ (Christopher Marlowe) และเอดมันด์ สเปนเซอร์ (Edmund Spenser)

¹ Ferguson, PP.342-3.

1. พระเจ้าเจมส์ที่ 1

พระเจ้าเจมส์ที่ 1 (James I, C.S. 1603-1625)¹ เมื่อพระนางเอลิซาเบธที่ 1 สิ้นพระชนม์ไม่มีรัชกาลยาหา รัฐสภาอังกฤษจึงอัญเชิญพระเจ้าเจมส์ที่ 6 แห่ง สก็อตแลนด์ ผู้มีเชื้อสายไ格ลัดซิดกับราชวงศ์ทิวดอร์มาเป็นกษัตริย์อังกฤษ มีพระนามว่า พระเจ้าเจมส์ที่ 1 ปฐมกษัตริย์แห่งราชวงศ์สจด์ของอังกฤษ ชาواอังกฤษส่วนใหญ่ไม่พอใจพระเจ้าเจมส์ที่ 1 เพราะถือว่าเป็นชาวด่างชาติ พระองค์ทรงแต่งตั้งพวกรถก่อตัวทำงานในราชสำนักจำนวนมาก หรือพัฒนาระบบการปกครองแบบเทวสิทธิ์ทำให้มีปัญหากับรัฐสภา นอกจากนี้ ฐานะทางการเงินของประเทศตกต่ำ เพราะการทำสังคมรุ่มหลายครั้งในสมัยพระนางเอลิซาเบธที่ 1 และการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยในราชสำนัก ทำให้พระเจ้าเจมส์ที่ 1 ต้องเรียกเก็บภาษีเพิ่มโดยไม่ได้รับความยินยอมจากรัฐสภา

ด้านศาสนา พระเจ้าเจมส์ที่ 1 ทรงดำเนินนโยบายหันจวบครุณแรง ทำให้พวกริวาร์ตันไม่พอใจ จึงอพยพหนีไปอยู่โลกลึกใน ไข่ ในขณะเดียวกันพวกราษฎรที่ไม่พอใจพระเจ้าเจมส์ที่ 1 เช่นกัน จึงคิดก่อการกบฏใน C.S. 1605 แต่ไม่สำเร็จ ทำให้พวกราษฎรที่ถูกกดขี่ต้องมาลงชื่อ

2. พระเจ้า查尔斯ที่ 1

พระเจ้า查尔斯ที่ 1 (Charles I, C.S. 1625-1649)² ทรงมีปัญหาทางการเงิน และมีความขัดแย้งกับรัฐสภา สร้างความมิ合协调ให้กับประชาชนเป็นเดียวกันกับพระบิดา ในที่สุดเกิดสังคมรุ่มกลางเมืองและพระเจ้า查尔斯ที่ 1 ถูกประหารชีวิต

ใน C.S. 1628 รัฐสภาได้ออกฎีกาเรียกร้องสิทธิ์ (Petition of Right)³ กำหนดว่า การเก็บภาษีเพิ่มหรือการกรู่ยึมเงินเพิ่มของกษัตริย์จะต้องได้รับอนุญาติยินยอมจากรัฐสภาด้านศาลมาก่อน บุคคลจะถูกจับโภคทรัพย์ไม่ชอบด้วยกฎหมายไม่ได้ ด้านการทหารห้ามส่งทหารเข้าไปยังบ้านเรือนของเอกชน และห้ามใช้กฎอัยการศึกในยามบ้านเมืองสงบ พระเจ้า查尔斯ที่ 1 จำต้องยอมรับเงื่อนไขของรัฐสภา ซึ่งเป็นเอกสารร้องทุกข์ที่มีความสำคัญต่อการปกครองประเทศมาก เพราะเป็นการยันยั้งอำนาจเทวสิทธิ์ของกษัตริย์ มีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างกษัตริย์และรัฐสภาขาดหมายกัน

¹ Easton, P.882.

² Easton, P.883.

³ Easton, P.738.

ในระหว่าง ค.ศ. 1629-1640 พระเจ้า查尔斯ที่ 1 ไม่เรียกประชุมสภาเลียนนานถึง 11 ปี พระองค์ทรงพยายามใช้จ่ายเดินอย่างประหดัต ยุติสิ่งความกับเพื่อชาติ และพยายามหาเงินด้วยวิธีการอื่นๆ เช่น ขายกฎหมายไปตั้งอาณา尼คในทวีปอเมริกา กำหนดการผูกขาดสินค้าชนิดใหม่ และเก็บภาษีตามระบบพิเศษอย่างรัดกุม

ใน ค.ศ. 1640 พระเจ้า查尔斯ที่ 1 ทำสิ่งความปราบพวกร็อกก็อตที่ก่อความรุนแรง ในเรื่องปัญหาศาสนา ทำให้พระองค์ต้องเรียกประชุมสภาเพื่อขออนุมัติเงินพิเศษ การประชุมครั้งนี้เรียกว่า การประชุมรัฐสภาระยะสั้น (Short Parliament) เพวาระระยะเวลาการประชุมเพียง 22 วัน จากวันที่ 13 เมษายน - 5 พฤษภาคม 1640 ผลการประชุมไม่สามารถตกลงกันได้ เหตุการณ์ในสกอตแลนด์ก็ยังไม่สงบ พระองค์จึงจำเป็นต้องเรียกประชุมใหม่อีกครั้งหนึ่งในปลาย ค.ศ. 1640 ใช้เวลาการประชุมนานมากจนถึง ค.ศ. 1653 เป็นระยะเวลา 13 ปี จึงเรียกการประชุมครั้งนี้ว่า การประชุมรัฐสภาระยะยาว (Long Parliament) การประชุมครั้งนี้ก็ไม่เป็นผลเช่นกัน เพวาระรัฐสภาเสนอหลักการจำกัดสิทธิของกษัตริย์โดยประการ ทั้งด้านการเงิน การคลัง การเก็บภาษี การยกหนี้ห้ามและคาดพิเศษ พระเจ้า查尔斯ที่ 1 ปฏิเสธที่จะทำตาม เพวาระกษัตริย์จะต้องสูญเสียอำนาจมาก พระองค์จึงเตรียมกำลังทหารเพื่อปราบพวกรัฐสภา

ในที่สุด เกิดสิ่งความกลางเมืองระหว่าง ค.ศ. 1642-1649 ระหว่างกษัตริย์ที่มีพวกรัฐบาลสนับสนุนเรียกว่า คาวาเลียร์ (Cavaliers) ส่วนใหญ่เป็นพวกรัฐบาลและคาทอลิก มีที่มั่นอยู่ทางเหนือกับรัฐสภาพมีพวกรัฐบาลสนับสนุนเรียกว่า หัวกลม (Round Heads) ได้แก่ ชนชั้นกลาง พ่อค้า นักธุรกิจ พวกรัฐบาล และพวกรัฐบาลที่เรียน มีที่มั่นอยู่ทางใต้ของอังกฤษ เป็นเขตที่มีความอุดมสมบูรณ์ ซึ่งอ่อนไหวประโยชน์ต่อการกำลังความ

ผลของสิ่งความปราบกษัตริย์รัฐสภาพเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะมีการจัดประชุมพิเศษเรียกว่ารัฐสภาพรัมป์ (Rump Parliament) ประกอบด้วย สมาชิกเฉพาะห้ารบกที่จะพิจารณาโภกษาของพระเจ้า查尔斯ที่ 1 เพวาระพระองค์ไม่ยอมประนีประนอมใดๆ ทั้งสิ้น พระเจ้า查尔斯ที่ 1 ถูกลงโทษสถานหนัก เพวาระเป็นกบฏต่อประเทศและได้รับความช่วยเหลือจากสกอตแลนด์ในเดือนมกราคม ค.ศ. 1644

3. สมัยการมาร์ลส์

ระบบผู้พิทักษ์

ระบบผู้พิทักษ์ (Protectorate, ค.ศ. 1649-1660) คือการปกครองอังกฤษในระยะเวลาที่ เก็บไว้จากกษัตริย์ระหว่าง ค.ศ. 1649-1660 มีการปกครองร่วมกันระหว่างผู้พิทักษ์ สถาบันทหาร และรัฐสภาพ ตามเอกสารการปกครอง (Instrument of Government) ซึ่งจัดร่างโดยคณะกหารที่มี

โอลิเวอร์ ครอมเวลล์ (Oliver Cromwell) เป็นผู้ปักครองประเทศในฐานะผู้พิทักษ์ (Lord of Protector) ทำการปักครองประเทศแบบเดียวกับการทำทหาร มีการแบ่งการปักครองออกเป็น 12 เขต มีนายพล (General) เป็นหัวหน้าในแต่ละเขต ครอมเวลล์ใช้หลักการของพิวริเต้น (Puritan Doctrines) คือ ให้ประชาชนมีความเชื่อในการทำงาน มีชีวิตอยู่อย่างประหยัด ห้ามการรื้นเริง การลงเล่นทุกชนิด ไม่มีแหล่งบันเทิงใจ ห้ามดื่มสุราและห้ามสูบบุหรี่ เคร่งครัดในศาสนา และสนับสนุนการศึกษา



ภาพ โอลิเวอร์ ครอมเวลล์ ค.ศ. 1653-1660

ด้านเศรษฐกิจและการค้าประเทศรัฐสภากาได้ออกพระราชบัญญัติการเดินเรือ (Navigation Act, C.S. 1651) กำหนดให้ใช้เรืออังกฤษเท่านั้น ในการค้าขายกับอังกฤษและอาณานิคมของ อังกฤษ มีผลทำให้พ่อค้าตัวที่มีความเดือดร้อน ในที่สุดเกิดสิ่งความอังกฤษกับตัวที่ ในระหว่าง C.S. 1652-1654 ผลของการไม่มีฝ่ายใดได้รับขัยชนะอย่างเด็ดขาด แต่ทำให้การค้าของตัวเองได้ รับความเสียหายมากขึ้น จนในที่สุดพวกตัวเองจึงต้องยอมทำสนธิสัญญาสงบศึก C.S. 1654 อังกฤษได้ผลประโยชน์จากการทำสัญญาการค้ากับสหเดน เบนมาร์กและโปรดุเกส ซึ่งล้วนแต่ช่วย ทำให้เกิดการค้าและอาณานิคมของอังกฤษเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น ตลอดระยะเวลา 9 ปี ที่ครอมเวลล์ปกครอง ได้นำความเจริญมาสู่ประเทศอังกฤษอย่างมาก แต่ชาวอังกฤษก็ไม่นิยมในการปกครองเช่นนี้ เพราะยังมีความผูกพันอยู่กับระบบกษัตริย์ที่เคยปกครองอังกฤษมาเป็นเวลานาน เมื่อครอมเวลล์สิ้นชีวิตในเดือนกันยายน C.S. 1658 บุตรชายชื่อ ริ查ร์ด ครอมเวลล์ (Richard Cromwell) ได้ดำเนินการต่อมา แต่เขามิใช่บุตรเมืองจึงถูกออกจากตำแหน่ง อังกฤษจึงวื้อฟื้น ระบบกษัตริย์อีกครั้ง

การฟื้นฟูระบอบกษัตริย์

4. พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2

พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 (Charles II, C.S. 1660-1685) เป็นโอรสของพระเจ้า ชาร์ลส์ที่ 1 ซึ่งถูกนำไปยุบรัฐบาลให้รับการอัญเชิญมาเป็นกษัตริย์อังกฤษซึ่งเป็นการฟื้นฟูระบอบกษัตริย์ (Restoration C.S. 1660-1688) พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 พยายามรักษาความสัมพันธ์อันดีกับรัฐสภาก แต่เป็นไปได้ไม่นาน เพราะนโยบายด้านประเทศอังกฤษตอกย้ำในอิทธิพลของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส สองครั้งอังกฤษกับตัวเอง (Anglo-Dutch War, C.S. 1664-1667) ผลปรากฏว่า อังกฤษชนะ ทำให้เข้าจัดอิทธิพลของพวกตัวเองออกจาก การแข่งขันการค้าทางทะเลและอาณานิคม อังกฤษได้นิวอัมสเตอร์ดัม (New Amsterdam) ของตัวเอง และเปลี่ยนชื่อมาเป็น นิวยอร์ก (New York)

ด้านศาสนา ใน C.S. 1672 พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 ทรงประกาศยก豁ฯ ผ่อนผัน (Declaration of Indulgence) ให้เสรีภาพทางศาสนา และยกเลิกกฎหมายทุกฉบับที่ต่อต้านพากไม้เห็นด้วย ทางศาสนา (Dissident) ทำให้พวกศาสนาพิสิกได้รับผลประโยชน์มากที่สุด โดยทั่วไปชาวอังกฤษไม่

¹ Easton, P.735.

พอใช้กฎหมายฉบับนี้ เพราะไม่ต้องการให้ประเทศหวานกลับไปนับถือนิกายคาಥอลิกและอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝรั่งเศส

ใน ค.ศ. 1673 รัฐสภาบังคับให้พระเจ้า查尔斯ที่ 2 ยกเลิกกฎหมายผ่อนผันทางศาสนาและยังได้ออกพระราชบัญญัติทดสอบ (Test Act, ค.ศ. 1673) กำหนดว่า ข้าราชการทุกคนต้องนับถือศาสนานิกายอังกฤษ มิผลทำให้ข้าราชการของพระเจ้า查尔斯ที่ 2 ที่เป็นคาಥอลิกต้องออกจากราชการ รวมทั้งเจ้าชายเจมส์ ดยุกแห่ง约克 (James, Duke of York) พระอนุชาจ้าวต้องออกจากตำแหน่งผู้บัญชาการกองทัพเรือ

ใน ค.ศ. 1679 รัฐสภาได้ออกพระราชบัญญัติสาบสูญ คอร์ปุส (Habeas Corpus Act) กำหนดว่า ชาวอังกฤษทุกคนที่ถูกจับกุมคุกซึ่งจะต้องขึ้นศาลพิจารณาคดี เพื่อป้องกันไม่ให้มีการจับกุมโดยพลการ

รัฐสภาได้เสนอกฎหมายกีดกัน (Exclusion Bill, ค.ศ. 1679-1681)¹ เป็นกฎหมายกีดกันในให้เจ้าชายเจมส์ ซึ่งเป็นคาಥอลิกมีลิขธิโนในราชบัลลังก์อังกฤษ แต่พระเจ้า查尔斯ที่ 2 ทรงใช้สิทธิขัยันยังเป็นผลสำเร็จ และไม่เรียกประชุมสภาเลยตั้งแต่ ค.ศ. 1681 นัญหากฎหมายกีดกันได้สร้างความสนใจให้ชาวอังกฤษมาก จนทำให้มีการรวมตัวเป็นพรรคราษฎรเมือง 2 พรรค คือพรรคร็อตตี้ (Tory) ซึ่งจงรักภักดีระบบกษัตริย์ที่ถูกต้องตามกฎหมายและชอบธรรม และพรรควิค (Whig) เห็นชอบกับกฎหมายกีดกัน ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่พวกหัวกลม (The Round Heads)

5. พระเจ้าเจมส์ที่ 2

เจ้าชายเจมส์ ดยุกแห่ง约克 ได้ขึ้นครองราชสมบัติอังกฤษ มีพระนามว่า พระเจ้าเจมส์ที่ 2 (James I, ค.ศ. 1685-1688) ในดันรัชกาลตู้เหมือนว่าพระเจ้าเจมส์ที่ 2 จะสามารถนำอังกฤษหันไปนับถือศาสนาคาಥอลิกได้สำเร็จ และพระองค์ประกาศยกเลิกพระราชบัญญัติทดสอบ (Test Act) เป็นกรณีพิเศษ ทำให้พวกคาಥอลิกเป็นจำนวนมากได้กลับเข้ามารับราชการอีกครั้ง

ใน ค.ศ. 1687 พระเจ้าเจมส์ที่ 2 ประกาศผ่อนผัน อนุญาตให้พวกคาಥอลิกและโปรเตสแตนต์

¹ Cran Brinton, John B. Christopher and Robert W. Wolff, A History of Civilization, 3 rd.ed., (New Jersey : Prentice Hall, Inc.), P.396.

ที่ไม่ยอมรับนิเกียร์อังกฤษ ได้มีเครื่องภาพในการนับถือศาสนาของตนอย่างเปิดเผย แต่แทนที่จะเป็นที่ชื่นชอบของพวกโปรเตสแตนท์ที่ไม่ยอมรับนิเกียร์อังกฤษ กลับทำให้พวกโปรเตสแตนท์รวมตัวกันต่อต้าน โดยเฉพาะพวกพิธีริตันประการว่า พวกตนพร้อมที่จะถูกจำกัดเสรีภาพทางศาสนามากกว่าการปลดปล่อยให้พวกคatholicได้รับการฟ้อนผันเข้ารับราชการได้

ชาวอังกฤษไม่พอใจการตัดบินนโยบายสนับสนุนคาಥอลิกของพระเจ้าเจมส์ที่ 2 แต่ก็ยังมีความหวังว่า เหตุการณ์คงคล้ายไปในทางที่ดี เพราะพระเจ้าเจมส์ที่ 2 มีรัชกาล 2 พระองค์ที่บับถือศาสนาโปรเตสแตนท์ คือ เจ้าหญิงแมรี่ (Mary) พระธิดาองค์ใหญ่ ได้อภิเษกสมรสกับเจ้าชายวิลเลียมแห่งออร์แลนด์ (William of Orange) และเจ้าหญิงแอน (Anne) พระธิดาองค์เล็กได้อภิเษกสมรสกับเจ้าชาย约瑟夫แห่งเดนมาร์ก (George of Denmark) ต่อมาสถานการณ์เปลี่ยนไป เมื่อพระนางแมรี่แห่งโมดีนา (Mary of Modena) ทรงนับถือศาสนาคาಥอลิก และเป็นมเหสีอีกพระองค์หนึ่งของพระเจ้าเจมส์ที่ 2 ประท้วตพระราชโภรสในเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1688 ทำให้ความหวังของอังกฤษที่จะมีรัชกาลนับถือนิเกียร์โปรเตสแตนท์เปลี่ยนไป กลุ่มพวกต่อต้านซึ่งมีพวกหอร์ริวัมอยู่ด้วยหลายคนได้ร่วมกันทูลเชิญเจ้าชายวิลเลียมแห่งออร์แลนด์ให้ขึ้นครองราชย์แทนเพื่อข้าวอังกฤษจะได้รับสิทธิและเสรีภาพที่เคยมีกับคินนา และนิเกียร์โปรเตสแตนท์ก็จะได้ไม่ต้องถูกจำกัด ในเวลานั้นเจ้าชายวิลเลียมกำลังกำลังทำการสบายนักบุญพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส การตัดอังกฤษเป็นพันธมิตรกับออลแลนด์จะเป็นข้อได้เปรียบ ทำให้เจ้าชายวิลเลียมรับคำเชิญของพวกต่อต้านพระเจ้าเจมส์ที่ 2 ด้วยความเต็มพระทัย

ในวันที่ 5 พฤศจิกายน ค.ศ. 1688 เจ้าชายวิลเลียมพร้อมกับกองทหารยกพลขึ้นบกที่เมืองทอร์เบย์ (Torbay) ประเทศอังกฤษ โดยไม่มีการต่อต้านใดๆ มีผลทำให้พระเจ้าเจมส์ที่ 2 ต้องเสด็จหนีไปอยู่ฝรั่งเศส การปฏิวัติ ค.ศ. 1688 นับได้ว่าเป็นการปฏิวัติที่ไม่มีการลงเรือด้วยเครื่องยานพาหนะ แต่การครั้งนี้ได้รับสมญาว่าการปฏิวัติอันรุ่งโรจน์ (The Glorious Revolution) นับเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ในอังกฤษ

ใน ค.ศ. 1689 รัฐสภาได้ออกคำประกาศว่าด้วยสิทธิ (Declaration of Rights) อ้างถึงสิทธิของชาวอังกฤษที่ได้รับมาตั้งแต่เมืองท้าวทรัมเมคานา คาร์ต้า (Magna Carta, ค.ศ. 1215) ไปจนถึงฎีกาเรียกร้องสิทธิ (Petition of Rights, ค.ศ. 1628) และกำหนดว่ากษัตริย์อังกฤษไม่มีอำนาจยกเลิกกฎหมายใดๆ โดยมิได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา ไม่มีอำนาจเก็บภาษีหรือเก็บเงินแบบบังคับ ไม่มีอำนาจมีกองทัพไว้ในบ้านสอง โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภา และระบุว่าผู้นับถือคาಥอลิกจะขึ้นครองราชย์ไม่ได้

6. พระนางแมรีที่ 2 และ พระเจ้าวิลเลียมที่ 3

รัฐสภาได้ออกประกาศฉบับวันที่ 3 กุมภาพันธ์ ค.ศ. 1689 สถาปนาเจ้าหญิงแมรีให้เป็นพระนางแมรีที่ 2 (Mary II, ค.ศ. 1689-1694) และพระเจ้าวิลเลียมที่ 3 (William III, ค.ศ. 1689-1702) ให้เป็นกษัตริย์อังกฤษ มีลักษณะการปกครองแบบคู่ (Dualism)

ต่อมาคำประกาศว่าด้วยสิทธิ (Declaration of Rights) ได้เปลี่ยนเป็นพระราชบัญญัติว่าด้วยสิทธิ (Bill of Rights, 1689) กล่าวว่า “ถึงสิทธิและเสรีภาพที่ชาวอังกฤษเคยได้รับมาตั้งแต่เดิม นอกจากนี้ การปฏิวัติอันรุ่งโรจน์เป็นการยุติข้อขัดแย้งทางการเมืองที่มีมาตั้งแต่ต้นศตวรรษที่ 17 และยุติข้อขัดแย้งใน ค.ศ. 1689 รัฐสภาได้ออกพระราชบัญญัติขันติดรวมทางศาสนา (Act of Toleration)

ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป อำนาจของกษัตริย์อังกฤษถือกำเนิดมาจาก การทำสัญญา กับประชาชน ซึ่งเป็นเสมือนหนึ่งผู้มีอำนาจสูงสุด และเป็นหลักการที่ถูกนำมาใช้แทนระบบสมบูรณญาสิทธิราชย์แบบเทวสิทธิ์ที่เคยใช้กันมาเป็นเวลานาน อังกฤษได้มีพัฒนาการระบบการปกครองแบบรัฐสภาที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และเป็นประชาธิปไตยสืบทอดเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

2.2 ประเทศฝรั่งเศส

ระบบสมบูรณญาสิทธิราชย์ในฝรั่งเศสเกิดขึ้นนานแล้ว ต้นแบบคืออยาやりเพิ่มเติมจาก รัฐบุคคลปารีสไปเป็นบริเวณกว้างใหญ่ โดยใช้ชนชั้นนำที่มีฐานะสูงเป็นแบบ เช่น การทำสังคม การอภิเษกสมรส การรับมรดก ตลอดจนใช้ชีวิตร่วมกัน เพื่อให้สันตระप่าป่า มอบอำนาจให้กษัตริย์ฝรั่งเศส ในการจัดการเรื่องศาสนาภายในราชอาณาจักร

เมื่อสิ้นสุดสงครามร้อยปี (The Hundred Years' War, ค.ศ. 1337-1453) ซึ่งเป็นการ ระหว่างฝรั่งเศสกับอังกฤษ มีผลทำให้ระบบราชบัลลังก์ใหม่ในฝรั่งเศสเข้มแข็งขึ้น กล่าว คือในระหว่างการรับประทานขาดความเลื่อมใสในทุนนางฝรั่งเศสที่ก่อการจลาจลหรือไปเข้าช้างอังกฤษ ทำให้เห็นว่าทุนนางฝรั่งเศสเหล่านี้ไม่วรักประเทศไทยอย่างแท้จริง ทำให้ชาวฝรั่งเศสหันมา สนับสนุนอำนาจกษัตริย์ในส่วนกลางเพิ่มมากขึ้น กษัตริย์ฝรั่งเศสสามารถเรียกเก็บภาษีในรูปต่างๆ ได้เพิ่มมากขึ้น และมีกองทัพอยู่ในอำนาจสามารถกำจัดทุนนางให้เสื่อมไปในที่สุด

ระบบราชบัลลังก์ใหม่ของฝรั่งเศส มีอุปสรรคอยู่ในระยะครึ่งหลังศตวรรษที่ 16 กล่าวคือ

ในระหว่าง ค.ศ. 1562-1589 มีสังคมศาสนานิกายขึ้นถึง 8 ครั้ง ระหว่างพวกราชคาโอลิกกับพวกริวเกอโนต์ แต่ครั้งที่สำคัญได้แก่ การสังหารหมู่พวกริวเกอโนต์จำนวนมากในวันเดลิมดลอง นักบุญบาร์โลโลมิอา (St. Bartholomew's Day Massacre) ใน ค.ศ. 1572 สังคมศาสนานิกายสุดลงเมื่อเจ้ารีแห่งนา瓦ร์ (Henry of Navarre) ซึ่งเคยเป็นพวกริวเกอโนต์มาก่อน ทำการปราบปรามจลาจลให้สำเร็จและสถาปนาตนเองเป็นกษัตริย์แห่งฝรั่งเศสพระนามว่า พระเจ้าเอนรีที่ 4 (Henry IV, ค.ศ. 1589-1610) ประมกษัตริย์แห่งราชวงศ์บูรบองส์ (Bourbon) เพื่อให้การเป็นกษัตริย์ของพระองค์เป็นที่ยอมรับของประชาชนส่วนใหญ่ พระองค์จึงเปลี่ยนศาสนาเป็นคาಥอลิก และประกาศกฎปฏิกาแห่งเมืองนانت (Edict of Nantes) ค.ศ. 1598 ให้เสรีภาพในการนับถือศาสนาแก่พวกริวเตสแตenhทเท่ากับพวกราชคาโอลิก



ภาพเจ้ารีแห่งนาวาล์ ค.ศ. 1589-1610

พระเจ้าเอนริเกที่ 4 ทรงพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น เช่น การเพิ่มที่ดินเพาะปลูกให้มากขึ้น ส่งเสริมการผลิตสินค้าผู้มีฝีมือในกรุงปารีส สนับสนุนอุตสาหกรรมหอผ้า และปรับปรุงระบบการคมนาคมให้ดีขึ้น โดยมีรัฐมนตรีคลังที่มีความสามารถคือ ซอลลี (Sully, ค.ศ. 1560-1641)



ภาพการล้างหารหมู่พากอิวเกโนในคืนวันเดลิมจดของนักบุญบาร์โอดิเมีย

พระเจ้าหลุยส์ที่ 13

พระเจ้าหลุยส์ที่ 13 (Louis XIII, ค.ศ. 1610-1643) ขึ้นครองราชสมบัติ เมื่อมีพระชนมายุได้ 9 พรรษา จึงมีผู้สำเร็จราชการ คือ พระมารดา ได้แก่ พระนางมาเรีย เดอ เมดิชี (Marie de Medici, ค.ศ. 1610-1624) ต่อมาระเบิดการ คือ ต่อมาระเบิดการ คือ ต่องพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 ให้ปกครองประเทศด้วยพระองค์เอง โดยมีอัครมหาเสนาบดีที่สำคัญ คือ ต่องราษฎร์ ริเชลลีเย (Cardinal Richelieu, ค.ศ. 1624-1642) ผู้มีบทบาทเด่นมากในการปกครองประเทศผู้ริชลีเยนี้ทำให้ความสำคัญของพระเจ้าหลุยส์ที่ 13 ลดน้อยลงไป มีบางคนกล่าวว่า บทบาทของชาติและอัครมหาเสนาบดีกลับกันในสมัยนี้



ราชาพิเชอเร่อ ค.ศ.1624-1642

นโยบายสำคัญ 2 ประการของรัชกาลเจ้าอยู่หัว

1. นโยบายภายในประเทศ

รัชกาลเจ้าอยู่หัวต้องการให้รัฐบาลถูกกลางมีอำนาจเข้มแข็ง ต้องการกำจัดอำนาจของขุนนางท้องถิ่น ทำลายปาราสาหบป้อมปราการของขุนนางเกื้อหน้ากันโดยยกเว้นยุทธศาสตร์สำคัญสำคัญท้องถิ่นที่มีอำนาจประจำตัวไว้ในมือของตน ทำให้อำนาจของรัฐบาลถูกกลางแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วทั่วประเทศ สถาบันท้องถิ่นที่เป็นตัวแทนประชาชนถูกกีดกัน และสภากำทัวไป (Estates General) ไม่มีโอกาสได้ประชุมเลย

การปกครองท้องเมือง ใช้วิธีส่งข้าหลวงตรวจตรา (Intendants) ไปควบคุมคุณขุนนาง เจ้าของที่ดินรายใหญ่ตามท้องเมืองมากที่สุด ข้าหลวงตรวจตรา มีอำนาจเต็มด้านกฎหมาย กระบวนการท้องถิ่น และการเงิน ทำให้อำนาจของรัฐบาลถูกกลางแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วทั่วประเทศ สถาบันท้องถิ่นที่เป็นตัวแทนประชาชนถูกกีดกัน และสภากำทัวไป (Estates General) ไม่มีโอกาสได้ประชุมเลย

ด้านทหาร มีการปรับปรุงกองทัพบก และเพิ่มกำลังทหาร วิเชอวิเยอเป็นรัฐบุรุษสมัยใหม่ที่เน้นความสำคัญของอำนาจทางทะเล และสร้างกองทัพเรือให้เข้มแข็ง

ด้านศาสนา วิเชอวิเยอทำการปราบปรามพวกอิวเกอโนต์ ไม่ใช่เพราจะความเชื่อทางศาสนา แต่เพื่อผลประโยชน์ทางการเมืองพวกอิวเกอโนต์เพิ่มอิทธิพลมากเรื่อยๆ ซึ่งจะเป็นภัยต่อระบบนักธิร์ ใน ค.ศ. 1628 เมืองลาโรเชล (La Rochelle) ซึ่งเป็นศูนย์กลางสำคัญของพวกอิวเกอโนต์ถูกทำลาย ทำให้การยกย่องพวกอิวเกอโนต์เกือบหมดความสำคัญลง ในปีต่อมา มีการประการณ์กัยโทน แห่งอาเลส (Grace of Alais) คือ กษัตริย์พระราชนานอภัยโทนให้แก่พวกกบฏที่ทำไม่สำเร็จ ให้พวกอิวเกอโนต์นับถือศาสนาของตนได้เดิมที่ ให้สิทธิความเป็นพลเมืองเท่าเทียมกับพวกศาสนาคริสต์ และไม่อนุญาตให้มีการประชุมทางศาสนา หรือมีเมืองป้อมปราการอีกด้อไป เหตุการณ์ครั้งนี้เป็นการปูทางให้พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ยกเลิกโองการแห่งเมืององส์ในเวลาต่อมา

2. นโยบายต่างประเทศ

วิเชอวิเยอ มีนโยบายต้องการสร้างชื่อเสียงเกียรติยศของประเทศไทย ผู้ร่วมศึกษาที่วุ่นวาย และให้ฝรั่งเศสมีความปลอดภัยทางชายแดน โดยเฉพาะทางตะวันออกและตะวันออกเฉียงเหนือ ด้วยการพยายามเพื่อนชายแดนด้านน้ำไปจดพระมณฑลธรรมชาติ คือแม่น้ำไวน์ และแม่น้ำเซลติก มีผลทำให้ฝรั่งเศสต้องเข้าสู่สหภาพมหภาคัยครั้ง ศัตกรสำคัญของฝรั่งเศสคือ ราชวงศ์แอบส์เบิร์ก ซึ่งเคยครอบครองดินแดนกว้างใหญ่ในสเปน เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน และบางส่วนของอิตาลี ที่เคยโอบล้อมประเทศไทย ฝรั่งเศสจึงต้องทำให้ดินแดนเหล่านี้แตกแยกกัน

หลัง ค.ศ. 1628 เมื่อวิเชอวิเยอจัดการปัญหาภายในประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว ฝรั่งเศสหันมาจัดการกับราชวงศ์แอบส์เบิร์กโดยเฉพาะสเปน ทำให้ฝรั่งเศสเข้าร่วมในสหภาพมหภาคัยครั้ง ระหว่าง ค.ศ. 1635-1648 ซึ่งเป็นสหภาพมหภาคัยระหว่างราชวงศ์บูรุงส์กับราชวงศ์แอบส์เบิร์ก มากกว่า เป็นส่วนหนึ่งของสหภาพมหภาคัย ระหว่างพวกศาสนาลิทัวนีกับพวกโปรเตสแตนต์ สมรภูมิอยู่ในดินแดนอัลชาสและล็อเรนซ์ ซึ่งเป็นแหล่งถ่านหินและเหล็กที่สำคัญและทำให้เกียรติภูมิของฝรั่งเศสตื้นตื้นในยุโรป

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 (Louis XIV, ค.ศ. 1643-1715) ขึ้นครองราชสมบัติเมื่อพระชนมายุได้ 5 พรรษา มีพระมารดาคือ พระนางแอน (Anne) เป็นผู้สำเร็จราชการและมีอัครมเหสีนาบตีที่สำคัญคือ สังฆราชมาซาร์ (Mazarin, ค.ศ. 1642-1661)

ใน ค.ศ. 1648 เกิดกบฏฟร็องต์ (Fronde) จากสมาชิกสภาปาร์ลิเม้นต์ (Parliament) ซึ่งเป็นเจ้าและชนชั้นทุนนาจที่ต้องการให้มีการปฏิรูป ยกเลิกระบบข้าหลวงตรวจสอบการโจนตีระบบกษัตริย์ เรียกร้องสิทธิอิสระของประชาราษฎร เช่น การเก็บภาษีใหม่ต้องได้รับความเห็นชอบจากพวากชนจะต้องได้รับการยกเว้นจากภาษีใหม่ สิทธิคนที่ถูกจับกุมจะต้องได้รับการพิจารณาคดีภายใน 24 ชั่วโมง ข้อเรียกร้องต่างๆ เหล่านี้คือถ้อยกับฎีกาเรียกร้องสิทธิ (Petition of Rights, ค.ศ. 1628) ของอังกฤษ ผลปรากฏว่ามาชาแรงประท้วงปราบกบฏได้อย่างเด็ดขาด

ด้านต่างประเทศ

ผลงานที่มาชาแรงทำได้ผลตือ การลดอำนาจของออสเตรียตามสนธิสัญญาเวสต์ฟาร์เดีย ค.ศ. 1648 และสืบสุดลงครามกับสนธิสัญญาเพรนีส ค.ศ. 1659

ใน ค.ศ. 1661 มาชาแรงสืบชีวิต พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ซึ่งขณะนั้นมีพระชนมายุได้ 23 พรรษา กิจกรรมที่จะปกคลองประเทศด้วยพระราชคุณ แต่บันไดว่าเป็นกษัตริย์ในระบบสมบูรณ์ราชาธิคิริราชย์ที่มีอำนาจเด็ดขาดสูงสุด และปกคลองประเทศผู้ร่วงเศสเป็นเวลาสามถึง 72 ปี ทรงมีความปรารถนาที่จะให้ผู้ร่วงเศสเป็นผู้นำยุโรป มีความเป็นปีกแฝงโดยมีความเชื่อทางศาสนาและการเมืองแบบเดียวกัน ซึ่งจะทำให้เป็นผลสำเร็จเมื่อผู้ร่วงเศสมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันภายในประเทศ และประชาชนต้องมีระเบียบวินัย ซึ่งกษัตริย์ต้องมีอำนาจในการปกครองอย่างเด็ดขาด

ด้านศาสนา

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ประกาศยกเลิกกฎหมายขันติธรรมทางศาสนา (Edict of Nantes, ค.ศ. 1685) ทำให้พวากขี้วนอกในต่อที่มีความรุนแรงและมีฐานะติ่จันวนมากอพยพหนีออกประเทศ ซึ่งเป็นการทำลายเศรษฐกิจของผู้ร่วงเศสอย่างมาก

ด้านการบริหารงานภายในประเทศ

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 บริหารประเทศโดยตรง ไม่เข้าต่อสภานิติบัญญัติใดๆ สภา (Estates General) ไม่มีการเปิดประชุมโดยตลอดสมัยการปกคลองของพระราชคุณ พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ทรงมอบหมายให้ข้าหลวงตรวจสอบการ (Intendants) ทำการบริหารงานแทนพระราชคุณ ทั้งในส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น ดำเนินการนี้ตกทอดถึงทายาททำให้กล้ายเป็นชนชั้นที่มีอิทธิพลและมีอำนาจเพิ่มมากขึ้น มีอำนาจในการตัดสินคดีในศาลต่างๆ เช่น Parliament of Paris มีอำนาจและอิทธิพลมากที่สุด

ด้านเศรษฐกิจ

โคลเบร์ต (Colbert, ค.ศ. 1619- 1683) เป็นรัฐมนตรีคังที่มีความสามารถมากและมีอิทธิพลเหนือคนอื่นๆ ทั้งหลาย ส่งเสริมการศึกษาวิชาชีพต่างๆ สนับสนุนการประดิษฐ์สิ่งใหม่ๆ เป็นผู้เริ่มการอุดหนุนการเมือง หลักอย่าง ให้มีการสร้างเรือขึ้นส่งขายต่อไป และสนับสนุนลักษณะนิยม ซึ่งในประเทศฝรั่งเศสเรียกว่า ลักษณะโคลเบร์ต (Colbertism) เป็นสาเหตุสำคัญทำให้ฝรั่งเศสสนใจการแสวงหาอาณานิคม เพื่อเป็นแหล่งวัสดุดีๆ และตลาดขายสินค้า ซึ่งเรียกว่านโยบายค้าข่ายกันเมืองชั้น (Colonial Trade) แผนงานทางเศรษฐกิจของโคลเบร์ตทำเพื่อความมั่งคั่งของฝรั่งเศสโดยแท้จริง ทำให้ฝรั่งเศสเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจยุโรปมาจนถึงศตวรรษที่ 18

ด้านศิลปะและวัฒนธรรม

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 โปรดให้บูรณะซ่อมแซม และสร้างพระราชวังแวร์ซายส์ (Versailles) ซึ่งเป็นแบบฉบับของงานศิลป์ที่มีชื่อเสียงทั่วโลก



ภาพพระราชวังแวร์ซายส์

ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาที่ห่วง普通话และสำหรับผู้ที่มีการศึกษาแทนภาษาอังกฤษในวรรณคดีฝรั่งเศสเพื่อถ่ายไปทั่วยุโรป วัฒนธรรมด้านการแพทย์ การรับประทานอาหาร และการลงเล่นต่างๆ เป็นที่สนใจและลอกเลียนแบบของชาวยุโรปชาติต่างๆ

ด้านต่างประเทศ

พระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ต้องการขยายอาณาเขตและอำนาจของฝรั่งเศสให้กว้างขวาง ตลอดจนครอบครองดินแดนต่างๆ ทั่วโลก ทำให้ฝรั่งเศสต้องทำสงครามหลายครั้ง เช่น สงครามกับอังกฤษ (ค.ศ. 1672-1678) และสงครามสิบราชสมบัติสเปน (ค.ศ. 1701-1713) เป็นต้น ทำให้ฝรั่งเศสต้องเสียเงินเดินทาง แล้วชีวิตประชาชนจำนวนมาก มีหนี้สินมหาศาลในตอนปลายสมัยของพระองค์จนไม่อยู่ได้ จึงเป็นเหตุสำคัญนำไปสู่การปฏิวัติฝรั่งเศสครั้งใหญ่ ค.ศ. 1789

อย่างไรก็ตาม อาจจะกล่าวได้ว่า สมัยพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ระบบสมบูรณ์แบบอุดมราชย์ เจริญรุ่งเรืองที่สุด ราชสำนักฝรั่งเศสเป็นศูนย์กลางของยุโรป และเป็นผู้นำทางด้านความคิดเห็น แต่เป็นการปกครองแบบราชาธิปไตยที่ไร้ภูมิธรรม (Unenlightened Despotism) อย่างไร ก็ตามพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 มีพระราชอำนาจมากจนกล่าวว่า “ข้าพเจ้าคือรัฐ” (I am the State หรือ L'Etat C'est Moi) และได้รับการยกย่องว่าเป็นกษัตริย์แห่งดวงอาทิตย์ (The Sun King)

2.3 ประเทกสเปน

ประเทกสเปนในศตวรรษที่ 13 แบ่งออกเป็น 5 ชาติ ห้าเมือง 4 เขต เป็นเขตของพวกริสต์ ได้แก่ แคว้นอрагอน คาสติล เนโอดองส์ และนา瓦ร์ อิกเซปอยู่ทางภาคใต้ เกือบครึ่งหนึ่งของประเทกสเปน ถูกพวกราชมนาร์ (Moors) ยึดครองอยู่ กลางศตวรรษที่ 13 แคว้นเล昂รวมกับแคว้นคาสติล และใน ค.ศ. 1469 พระนางอิสซาเบลล่าแห่งคาสติล (Isabella of Castile, ค.ศ. 1469-1516) อภิเษกสมรสกับพระเจ้าเฟอร์ดินานด์แห่งอрагอน (Ferdinand of Aragon, ค.ศ. 1469-1516)¹ โดยที่ทั้งสองพระองค์ยังคงเป็นกษัตริย์ที่ปกครองแคว้นเดิมต่อไป และรวมกันทำสงครามขับไล่พวกราชมนาร์และข้าวอ่อนออกประเทกสเปนสำเร็จในศตวรรษที่ 15 จนได้รับชื่อเรียงว่าเป็นกษัตริย์สเปน

¹ Wallace K. Ferguson and Geoffrey Brum, *A Survey of European Civilization*, 4 th.ed., (Boston : Houghton Mifflin Company, 1969), P.465.

สเปนทำสังคมกับพวgnมัวร์ซึ่งเป็นพวgnอกศาสนาเป็นเวลาหลายศตวรรษ ตั้งแต่ศตวรรษที่ 8 เป็นต้นมา ในศตวรรษที่ 15 สเปนได้ผนึกกำลังเข้าด้วยกัน โดยใช้สถาบันศาสนาคริสต์เป็นเครื่องมือและศูนย์รวมความยึดเหนี่ยวผูกพัน และให้สถาบันกษัตริย์เป็นศูนย์รวมกำลังพลและเป็นผู้นำในการทำสังคมกับพวgnมัวร์ ในเหตุการณ์นี้ กษัตริย์สเปนได้รับผลประโยชน์หลายอย่าง คือ สามารถ掌握อำนาจยึดเหนี่ยวสู่ศูนย์กลางได้อย่างเด็ดขาดโดยง่าย ไม่ต้องมีปัญหากับเจ้าผู้ครองนคร ซึ่งเป็นการเพิ่มอำนาจให้แก่กษัตริย์ตามระบบสมบูรณ์คุยาสิกธิราชย์ ในขณะเดียวกัน กษัตริย์ไม่ต้องเผชิญกับปัญหาที่สัมชนະปาป้า หรือเจ้าหน้าที่ศาสนาจะมาถูกลักทรัพย์กับการเมือง และยังได้อภิสิทธิ์ไม่ต้องเสียภาษีให้ศาสนา เพราะสัมชนະปาป้าเห็นว่ากษัตริย์สเปนต้องใช้เงินจำนวนมากในการทำสังคมเพื่อศาสนา

พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งสเปน (Charles I, ค.ศ. 1516) ได้รับเกียกเป็นจักรพรรดิแห่งราชวงศ์แคบส์เบิร์กของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ใน ค.ศ. 1519 มีพระนามว่า พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 5 (Charles V, ค.ศ. 1519-1556) ทำให้สเปนได้ครอบครองอาณาเขตกว้างขวาง คือ สเปน เนเธอร์แลนด์ เบอร์กันดี บุโรุปภาคกลาง แคว้นฟร่องซ์กองเต อิตาลี ออกัสเตรีย อังกฤษ และในอีเมีย ดินแดนเหล่านี้อยู่ภายใต้การปกครองของพระเจ้าฟรานซิสแห่งฟรังเศส มีความหวาดวิตก จึงเป็นเหตุให้พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งสเปนต้องทำสังคมกับฟรังเศสเกือบทดอตัวสมัย พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 แห่งสเปนเดินทางไปในดินแดนประเทศต่า (The Low Countries) เมื่อเดือนมิถุนายน ค.ศ. 1520 เพื่อแสดงให้เป็นกษัตริย์สเปนจริง แม้จะมีคนแปลกด้าน ในสมัยพระเจ้าชาร์ลส์ที่ 1 ไม่สามารถดูแลปกครองประเทศได้อย่างเต็มที่ เพราะมีอาณาเขตกว้างใหญ่ และยังมีปัญหาที่เกิดขึ้นภายใต้การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของชาวบ้าน ทำให้พระองค์เป็นที่ประดิษฐ์ในดินแดนประเทศต่า จนกระทั่งใน ค.ศ. 1556 โดยการทำพันธมิตรกับดินแดนเยอรมันให้แก่พระอนุชา คือ เจ้าชายเฟอร์ดินานด์ ส่วนสเปนและเนเธอร์แลนด์ทรงมอบให้พระโอรสคือเจ้าชายฟิลิป

พระเจ้าฟิลิปที่ 2

พระเจ้าฟิลิปที่ 2 (Philip II, ค.ศ. 1556-1598)¹ ทรงเป็นชาสเปนอย่างเต็มที่ มีศรัทธา

¹ Edward McNall Burns, Robert E. Umer and Standish Meacham, *Western Civilization : Their History and Their Culture*. 9 th.ed., (New York : W.W.Norton & Company, 1980), P.513.

ในศาสนอย่างคริสต์ ในสมัยของพระองค์ได้ทรงเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เป็นประเทศใหม่ ด้วยการมีระบบสภากาแฟร์เก็ทใหม่ โดยมีสภากาแฟร์เก็ท (Corfez) เป็นสภากลางสุดของประเทศ และพระองค์ตัดสินพระทัยในทุกเรื่องด้วยพระองค์เอง

ในสมัยพระเจ้าฟิลิปที่ 2 สเปนมังคั่งว่ารายมากในราชอาณาจักร มีรายได้มหาศาลจากอาณาจักรในโลกใหม่ อันอุดมสมบูรณ์ด้วยแร่ทองคำและเงิน รายได้จากการค้าอันกว้างใหญ่ และผลกำไรจากการขายบริการทางศาสนา และขายตำแหน่งทางราชการ แต่ในปลายสมัยรัชกาลของพระเจ้าฟิลิปที่ 2 ใน ค.ศ. 1598 สเปนมีฐานะทางการเงินตกต่ำมากแทนลัมดอลาย เพราะการใช้จ่ายเงินอย่างมากในการทำสงครามและมีนโยบายพึ่งกษัตริย์ศาสนา นอกจ้านี้ เงินและทองคำจำนวนมากที่ได้จากการค้าในโลกใหม่ตกเป็นผลประโยชน์ของนักธุรกิจ นักอุดหนุน และนักธนาคารต่างประเทศ เพราะฟื้นคืนสเปนต้องจ่ายเงินจำนวนมากเพื่อสั่งสินค้าสำเร็จรูปที่ทางอาณาจักรต้องการ เนื่องจากสเปนมีการผลิตเอง

สองครั้งกับต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ สองครั้งกับฝรั่งเศส (ค.ศ. 1556-1559) สองครั้งกับเนเธอร์แลนด์ ซึ่งถูกกล่าวถวายเป็นสองครั้งกู้เอกราช (ค.ศ. 1566-1579) และสองครั้งกับอังกฤษ (ค.ศ. 1588) ซึ่งสเปนพ่ายแพ้สูญเสียกองเรือ omasa ทำให้สเปนต้องลดอิทธิพลและอำนาจทางการเมืองในยุโรป

สองครั้งกับต่างประเทศที่สำคัญ

สองครั้งกับต่างประเทศที่สำคัญ (The War of the League of Augsburg, ค.ศ. 1688-1697) ระหว่างประเทศฝรั่งเศสกับประเทศสมาชิกสันนิบาตอ็อกสเบิร์ก ซึ่งก่อตั้งใน ค.ศ. 1686 อันมีอังกฤษ สเปน เนเธอร์แลนด์ ออสเตรีย สวีเดน และเจ้าผู้ครองแคว้นเยอรมัน ในที่สุดพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศสต้องหาทางยุติสองความด้วยสนธิสัญญาไวส์วิช (The Treaty of Ryswick, ค.ศ. 1697)

สองครั้งกับราชสมบัติสเปน

พระเจ้าชาร์ลส์ที่ 2 (Charles II, ค.ศ. 1665-1700) กษัตริย์สเปนสืบราชบัลลังก์โดยไม่มีผู้สืบทราบสมบัติได้ทำพินัยกรรมมอบสเปนให้แก่เหลน คือเจ้าชายฟิลิปแห่งอองจู (Philip of Anjou) ซึ่งเป็นหลานของพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 ฝรั่งเศสต้องการดินแดนสเปน ทำให้ประเทศต่างๆ ในยุโรป ไม่พอใจจึงรวมตัวกันเป็นมหาพันธมิตร (Grand Alliance) ประกอบด้วย อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ เยอรมัน ขาวอย ทำสงครามกับฝรั่งเศสเรียกว่า สองครั้งกับราชสมบัติสเปน (The War of the

Spanish Succession, C.S. 1702-1713)¹ ระหว่างฝรั่งเศสกับจักรพรรดิแห่งออสเตรีย ซึ่งมี อังกฤษ เนเธอร์แลนด์ และแบรนเดนเบิร์กเป็นพันธมิตร สมรภูมิอยู่ในอิตาลีและบริเวณยุโรปต่อ ในที่สุดจึงมีการประนีประนอมกันเพื่อยุติสงครามโดยทำสนธิสัญญาอูtrecht (The Peace of Utrecht)² C.S. 1713 มีความสำคัญว่า

- เจ้าชายฟิลิปแห่งอังกฤษได้เป็นกษัตริย์สเปน มีพระนามว่า พระเจ้าฟิลิปที่ 5 (Philip V) โดยหัวขุญว่าจะไม่รวมสเปนกับฝรั่งเศส ราชวงศ์บูร์บองสืบต่อครองสเปนหลังจากราชวงศ์แยปส์เบิร์ก ครองมาเป็นเวลาเกือบ 200 ปี ทำให้ฝรั่งเศสและสเปนที่เคยเป็นศูนย์กลางอำนาจกลับเป็นมิตรกัน ภายใต้การปกครองของเชื้อสายราชวงศ์เดียวกัน
- อังกฤษได้อ่านนิคมที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ คือ ช่องแคบอิบรอลด้า และเกาะ มอลต้าจากสเปน ทำให้อังกฤษมีฐานะทางทหารและกองทัพเรือดีขึ้น จนพัฒนาลายเป็น มหาอำนาจทางทะเล และมีอ่านนิคมอยู่เกือบทั่วโลก
- ดยุคแห่งราชวงศ์ซา沃ย (Duke of Savoy) ได้รับชิชิลีและชาวดิเบีย เวิ่งพัฒนาอำนาจ ของราชวงศ์ซา沃ยให้เข้มแข็งขึ้น เป็นผู้ร่วมอิตาลีได้สำเร็จใน C.S. 1870
- เจ้าผู้ครองแคว้นแบรนเดนเบิร์ก แห่งราชวงศ์โซเยนซ์อเลิร์น (Hohenzollern) ได้การ รับรองฐานะว่าเป็นกษัตริย์ปรัสเซีย และเป็นผู้นำในการรวมชาติเยอรมันสำเร็จใน C.S. 1871

สงครามเจ็ดปี

สงครามเจ็ดปี (The Seven Years War, C.S. 1756-1763) ระหว่างฝรั่งเศส สเปน ออสเตรีย และรัสเซีย ฝ่ายหนึ่ง กับอังกฤษและปรัสเซียอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นฝ่ายชนะส่งคาน ทำให้ฝรั่งเศส สูญเสียอ่านนิคมในตินแคนดานต่างๆ และได้รับความเสียหายอย่างหนัก อันนำไปสู่การปฏิวัติ ฝรั่งเศสครั้งใหญ่ C.S. 1789 และมีผลให้อังกฤษกลับเป็นประเทศมหาอำนาจจักรวรรดินิยมทาง ด้านอ่านนิคม อังกฤษมีอ่านนิคมทั่วทุกทิศ จนมีคำกล่าวว่า จักรวรรดิอังกฤษเป็นตินแคนที่ พระอาทิตย์ไม่เคยตกดิน (The Sun's Never Set in British Empire)

¹ Ferguson, PP.342-3.

² Ferguson, P.369.

กิจกรรมการเรียนที่ 2

1. ให้นักศึกษาอธิบายถึงวิธีการรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลาง และการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจของอังกฤษในสมัยพระเจ้าเอเนริกที่ 7 ระหว่าง ค.ศ. 1485-1509
2. ให้นักศึกษาอภิปรายกันว่า การที่พระนางแมรีที่ 1 แห่งอังกฤษได้รับสมญานามว่า "พระนางแมรีกระหายเลือด" (Bloody Mary) เนื่องจากหรือไม่
3. ให้นักศึกษาวิเคราะห์ความยิ่งใหญ่ของอังกฤษในสมัยพระนางเอลิซาเบธที่ 1 ระหว่าง ค.ศ. 1558-1603 ด้านการเมืองการปกครอง การต่างประเทศ ศาสนา และวรรณคดี
4. ให้นักศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเรื่องข้อประวัติของวิเซอร์เรอ ผู้เป็นอัครมหาเสนาบดีคนสำคัญของฝรั่งเศสในคริสต์ศตวรรษที่ 17
5. ให้นักศึกษาอภิปรายเรื่องพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 แห่งฝรั่งเศส ที่ทรงกล่าวว่า "ข้าพเจ้าคือรัฐ" (I am the State) และได้รับการยกย่องว่าเป็นกษัตริย์แห่งดวงอาทิตย์ (The Sun King) นักศึกษาเห็นด้วยหรือไม่ อธิบายให้ชัดเจน
6. ให้นักศึกษาวิเคราะห์การรวมชาติสเปนได้สำเร็จในคริสต์ศตวรรษที่ 15

สรุป

ยุโรปตั้งแต่ ค.ศ. 1485-1789 มีการพัฒนาระบบราชอาณาจักรไปโดยยุคใหม่ หรือระบอบสมบูรณ์อุดมธิราชย์ ในช่วงระยะเวลา 300 ปีนี้ ยุโรปอยู่ในสภาพภาวะสังคมมากกว่าสันติสุข ระยะแรกเริ่มจากความมุกดหมกทางศาสนาเป็นสำคัญ แต่ในกลางศตวรรษที่ 17 เป็นต้นมา สังคมจะเป็นลักษณะการแยกซึ่งอำนาจกันระหว่างกษัตริย์ของประเทศที่สำคัญ โดยเฉพาะระหว่างราชวงศ์บุรุษของสืบของฝรั่งเศสกับราชวงศ์แอบบ์บีร์กของจักรวรรดิโรมันอันศักดิ์สิทธิ์ ตั้งแต่สมัยจักรพรรดิ查尔斯ที่ 5 (ค.ศ. 1519-1556) ต่อสายของราชวงศ์แอบบ์บีร์กที่ได้ปกครองสเปน เมเดอร์แลนด์ แคลวนฟร่องซ์ กองเต อัลชาต แคลวนชาอย เจนัว มิลัน และอาณาจักรซิสิเก็งสอง ประเทศต่างๆ ในยุโรปโดยเฉพาะฝรั่งเศสหาดหนั่น ในการมีที่ดินจำนวนมากของราชวงศ์แอบบ์บีร์ก ที่ล้อมรอบฝรั่งเศส มีผลทำให้เกิดสงคราม 30 ปี (The Thirty Years War, ค.ศ. 1618-1648) ตั้งจากสาเหตุความขัดแย้งทางศาสนา ถ้ายามาเป็นสังหารมหัศจรรย์ระหว่างราชวงศ์

บรรบดองค์และราชวงศ์แอปเปิลเบิร์กในที่สุด ซึ่งยุติลง ด้วยสนธิสัญญาเวสต์ฟาราเลีย (The Peace of Westphalia, พ.ศ. 1648) เป็นการยุติลงคราวมากาลนานในยุโรป แต่ยังมีสงครามสำคัญๆ เพื่อชิงอำนาจระหว่างกษัตริย์ของประเทศต่างๆ ในระบบสมบูรณ์ญาติการชาติ 3 ครั้ง คือ สงครามสันนิบาตอ็อกสเบิร์ก สงครามสีบราราชสมบัติสเปน และสงครามเจ็ดปี



ภาพพระเจ้าหลุยส์ที่ 14 พ.ศ. 1643-1715

การประเมินผลท้ายบทที่ 9

1. จงอธิบายความหมาย (Meaning) และความสำคัญ (Significant) ของคำต่อไปนี้มาให้เข้าใจ
 - 1.1 Thomas Hobbes
 - 1.2 Protectorate
 - 1.3 The Glorious Revolution of 1688
 - 1.4 Devine Right of King
 - 1.5 Magna Carta
 - 1.6 Versailles
 - 1.7 Richelieu
 - 1.8 The Sun King
 - 1.9 The Low Countries
 - 1.10 The War of the Spanish Succession
2. จงกล่าวถึงพัฒนาการการปกครองประเทศอังกฤษ ที่มีเรื่องราวของกษัตริย์และขุนนางเกี่ยวข้องกันมาให้เข้าใจ
3. จงวิเคราะห์บทบาทและผลงานของผู้นำฝรั่งเศส ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนามาให้เข้าใจ
4. จงอธิบายถึงพัฒนาการของระบบสิทธิมนุษยชนในสเปนที่เกี่ยวข้องกับการต่างประเทศมาให้เข้าใจ